ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ ВИХОВАННЯ НАПН УКРАЇНИ

КОЗАК Євген Павлович

УДК 796.011.1-057.87:378.147 (043.3)

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У СТУДЕНТІВ ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

13.00.07 – теорія і методика виховання

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2011

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Інституті проблем виховання НАПН України, м. Київ.

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
Жевага Сергій Іванович,
Національна академія внутрішніх справ,
начальник кафедри спеціальної фізичної підготовки.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук
Вовк Віктор Михайлович,
Східноукраїнський національний університет
імені Володимира Даля,
професор кафедри фізичного виховання
української мови і культури мовлення;

кандидат педагогічних наук, доцент
Сичов Сергій Олександрович,
Національний технічний університет України
„Київський Політехнічний Інститут",
завідувач кафедри теорії і методики фізичного
виховання.

Захист дисертації відбудеться 29 листопада 2011 р. о 16 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.454.01 в Інституті проблем виховання НАПН України за адресою: 04060, м. Київ, вул. М. Берлинського, 9.

З дисертацією можна ознайомитися в науковій частині Інституту проблем виховання НАПН України (04060, м. Київ, вул. М. Берлинського, 9).

Автореферат розіслано 27 жовтня 2011 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради Ж. В. Петрочко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Прагнення України бути високорозвиненою, правовою, демократичною державою зумовлює необхідність не лише розв'язання економічних та політичних проблем, а й виявлення турботи про своїх громадян, зокрема про їхнє здоров'я.

Вагома роль у вихованні здорової людини, спроможної ефективно реагувати на виклики сьогодення, успішно створювати духовні й матеріальні цінності, генерувати нові ідеї і творчо їх утілювати, належить освіті. Перед нею постає завдання сформувати особистість, яка зміцнює власне здоров'я у процесі занять фізичною культурою.

Фізична культура містить значний потенціал для формування здорового покоління, позитивно впливає на ціннісну сферу молоді, сприяє залученню її до практичної діяльності, пов'язаної з фізичним удосконаленням як невід'ємною складовою загального здоров'я. Тому прилучення підростаючої особистості до цінностей фізичної культури має стати одним із перспективних напрямів роботи закладів освіти, у т. ч. вищих навчальних закладів.

Проблема виховання й розвитку підростаючої особистості, яка ставиться до власного здоров'я й фізичної культури як цінності, перебуває в полі дослідницької уваги багатьох науковців. Так, особливості формування в людини ціннісного ставлення до об'єктів зовнішнього світу висвітлено в працях С. Архангельського, І. Беха, Л. Божович, Б. Братуся, О. Дробницького, Д. Леонтьєва, О. Леонтьєва, С. Лупінович, Б. Ольшанського, Е. Шиянова та інших.

До вивчення проблем фізичного виховання молодого покоління зверталися Н. Денисенко (формування свідомого ставлення до здоров'я, організація рухового режиму), В. Кайносов, Н. Хоменко (формування потреби у фізичному вдосконаленні), Б. Ведмеденко, Ю. Железняк, В. Назаров (виховання звички до систематичних занять фізкультурою і спортом), П. Жорова, І. Назарова, С. Путров (позитивне ставлення до занять фізичною культурою), Є. Щербаков (розвиток інтересу до спортивно-фізкультурної діяльності), М. Солопчук (виховання потреби у фізичному вдосконаленні), Г. Власюк (виховання прагнення до здорового способу життя).

Реалії сьогодення засвідчують неухильне зниження рівня здоров'я студентів, на яке негативно впливають не лише соціогенні та екологічні фактори, а й низька рухова активність, недостатнє усвідомлення пріоритетів здорового способу життя, нехтування фізичною культурою. Як наслідок, спостерігається зростання кількості соматичних і психосоматичних захворювань, поширення в молодіжному середовищі наркотичної і алкогольної залежності в умовах хронічного психоемоційного стресу.

На важливості залучення студентів до фізично-спортивної діяльності з метою забезпечення їхнього фізичного розвитку акцентують увагу О. Дроздов, К. Кратвіш,

А. Ляхович, С. Ахметов, А. Курмаєва, Ю. Коваленко, С. Путров, С. Сичов, Л. Сущенко та інші. Однак поза увагою дослідників залишається таке важливе питання, як формування у майбутнього вчителя ціннісного ставлення до фізичної культури, що є важливою складовою його професійно-педагогічної діяльності.

Вивчення проблеми формування ціннісного ставлення до фізичної культури передбачає вирішення ряду *суперечностей* між:

– високою суспільною значущістю фізично здорової особистості та відсутністю теоретично обґрунтованих стратегій і педагогічних засобів її формування;

– потенційними можливостями навчально-виховного процесу вищої педагогічної школи щодо формування у студентів ціннісного ставлення до фізичної культури та недостатньою увагою до цього питання у його змісті;

– широкими можливостями спортивної ігрової діяльності, інтерактивних методів і традиційним підходом до організації занять фізичною культурою.

Таким чином, актуальність проблеми й виявлені суперечності зумовили вибір теми дисертації: ***„Формування ціннісного ставлення до фізичної культури у студентів вищих педагогічних навчальних закладів"***.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана у контексті науково-дослідної роботи лабораторії фізичного розвитку Інституту проблем виховання НАПН України „Організаційно-методичні основи фізичного виховання студентів у вищих навчальних закладах" (державний реєстраційний номер 0107U000271). Тема дисертаційної роботи затверджена вченою радою Кам'янець-Подільського державного університету (протокол № 2 від 22.02.2005 р.) й узгоджена рішенням бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук України (протокол № 6 від 14.06.2005 р.).

Мета дослідження: на основі узагальнення теоретичних засад формування ціннісного ставлення особистості до фізичної культури обґрунтувати та апробувати педагогічні умови формування у студентів вищих педагогічних навчальних закладів ціннісного ставлення до фізичної культури.

Гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні про те, що формування у студентів ціннісного ставлення до фізичної культури відбуватиметься ефективніше за таких педагогічних умов: збагачення теоретичної обізнаності студентів у галузі фізичної культури, здоров'я та способів його вдосконалення; забезпечення інтеграції теоретичної і практичної складових навчально-виховної роботи з метою посилення мотивації студентів до занять фізичною культурою; запровадження командної і самостійної фізкультурно-спортивної діяльності для підвищення активності студентів як суб'єктів фізичної культури.

Завдання дослідження:

1. Узагальнити теоретичні засади формування ціннісного ставлення особистості до фізичної культури.

2. З'ясувати зміст ціннісного ставлення до фізичної культури та уточнити сутність поняття „сформованість ціннісного ставлення до фізичної культури".

3. Визначити компоненти, критерії, показники і виявити рівні сформованості у студентів ціннісного ставлення до фізичної культури.

4. Обґрунтувати педагогічні умови формування у студентів ціннісного ставлення до фізичної культури та перевірити їх ефективність.

Об'єкт дослідження – процес виховання студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

Предмет дослідження – педагогічні умови формування ціннісного ставлення до фізичної культури у студентів вищих педагогічних начальних закладів.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять філософські погляди на особистість як суб'єкт культури (А. Арнольдов, М. Бердяєв, А. Клакхон, А. Кребер, Л. Круглова, В. Межуєв, А. Моль); філософські, психолого-педагогічні підходи до визначення природи і змісту цінностей (С. Анісімов, В. Блюмкін, Л. Буєва, М. Каган, В. Мясищев, В. Тугарінов, Л. Хоружа); психологічні теорії діяльності і розвитку особистості (Л. Виготський, О. Леонтьєв, С. Рубінштейн); концептуальні положення особистісно орієнтованого підходу до формування і розвитку особистості (І. Бех, О. Бондаревська, В. Рибалка); провідні положення теорії фізичного виховання (О. Дрозд, К. Кратвіш, А. Ляхович, О. Петров).

Для вирішення поставлених завдань і перевірки гіпотези використано комплекс **методів дослідження**:

теоретичні: аналіз філософської, психологічної, педагогічної літератури, що дав змогу визначити об'єкт, предмет, мету дослідження, сформулювати його завдання, уточнити сутність поняття „сформованість ціннісного ставлення до фізичної культури"; синтез, порівняння, класифікація, систематизація й узагальнення теоретичних та емпіричних даних, за допомогою яких розроблено основні підходи до організації фізкультурної діяльності студентів, теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування у студентів ціннісного ставлення до фізичної культури;

емпіричні: діагностичні (анкетування, інтерв'ювання, бесіди, педагогічні спостереження, самоспостереження, констатувальний і формувальний етапи педагогічного експерименту), за допомогою яких було визначено рівні сформованості у студентів ціннісного ставлення до фізичної культури, доведена доцільність визначених нами педагогічних умов формування у студентів вищих педагогічних навчальних закладів ціннісного ставлення до фізичної культури.

Експериментальна база дослідження. Базою експериментальної роботи стали Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія.

В експерименті брали участь 356 студентів, 26 викладачів з фізичного виховання.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що *вперше* обґрунтовано педагогічні умови формування у студентів ціннісного ставлення до фізичної культури (збагачення теоретичної обізнаності студентів у галузі фізичної культури, здоров'я та способів його вдосконалення; забезпечення інтеграції теоретичної і практичної складових навчально-виховної роботи з метою посилення мотивації студентів до занять фізичною культурою; запровадження командної і самостійної фізкультурно-спортивної діяльності для підвищення активності студентів як суб'єктів фізичної культури); компоненти (когнітивний, емоційно-ціннісний, діяльнісний), критерії (знання; мотиви, ціннісні орієнтації; практичні вміння фізкультурної діяльності), показники (знання про сутність фізичного здоров'я, способи його збереження і зміцнення, розуміння своїх рухових можливостей; потреба в розвитку фізичного здоров'я, емоційно-позитивні переживання фізкультурно-спортивної діяльності, прагнення до фізичного самовдосконалення; уміння здійснювати фізичне самовдосконалення, активність у фізкультурно-спортивній діяльності) та рівні (високий, середній, низький) сформованості у студентів ціннісного ставлення до фізичної культури;

уточнено сутність поняття „сформованість ціннісного ставлення до фізичної культури" як складного інтегративного особистісного утворення, яке охоплює системні знання про цінності фізичної культури, їх позитивне прийняття і мотивацію до практичного застосування, уміння самостійно реалізовувати такі цінності у власній життєдіяльності;

подальшого розвитку набули зміст, форми, методи та прийоми навчально-виховної роботи з фізичної культури у вищих педагогічних навчальних закладах.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробленні та впровадженні методики діагностування сформованості у студентів ціннісного ставлення до фізичної культури у процесі обов'язкових занять фізичним вихованням, занять груп спортивного вдосконалення та самостійних занять фізичними вправами.

Результати дослідження можуть бути використані при розробленні організаційно-методичного забезпечення навчально-виховної роботи у вищих педагогічних навчальних закладах, навчально-методичних комплексів (навчальні програми, курси лекцій, практичні і семінарські заняття, методичні посібники) до навчальних дисциплін „Фізичне виховання", „Підвищення спортивної майстерності", а також у системі післядипломної освіти педагогічних працівників та на курсах підвищення кваліфікації.

Наукові положення дослідження ***впроваджено*** у навчально-виховний процес Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (довідка № 91 від 05.10.2011 р.), Хмельницької гуманітарно-педагогічної

академії (довідка № 369 від 22.07.2009 р.), Ніжинського державного університету (довідка № 04/1372 від 12.10.11 р.).

Особистий внесок здобувача. У монографії „Організаційно-методичні основи фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів" (співавтори В. І. Мудрик, О. З. Леонов, А. В. Мудрик, А. І. Ільченко) автором представлено результати дослідження сформованості у студентів ціннісного ставлення до фізичного виховання, рухової діяльності та здоров'я; у навчальному посібнику „Спортивні ігри" (співавтори І. О. Кірілов, Е. Л. Левицький) автором розкрито історію спортивних ігор, подано методику вивчення та вдосконалення техніки гри у волейбол; у навчальному посібнику „Волейбол" (співавтор М. В. Прозар) внесок автора полягає у розкритті методики проведення та організації змагань з волейболу; у навчально-методичному посібнику „Методика вдосконалення техніко-тактичних дій волейболістів" (співавтор М. В. Прозар) автором розроблено методику тренування висококваліфікованих волейболістів, у методичній розробці „Підвищення спортивної майстерності з волейболу студентів ВНЗ" (співавтор П. Д. Дробний) автором розроблено систему підготовки спортсменів І-го спортивного розряду з волейболу у контексті формування у них ціннісного ставлення до занять таким видом спорту.

Апробація результатів дисертації. Основні положення й результати дослідження доповідалися на *всеукраїнських* науково-практичних конференціях: „Сучасні тенденції та пріоритети виховання" (Київ, 2004), „Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді" (Київ, 2004), „Підготовка вчителя до впровадження нових технологій навчання у малокомплектній початковій школі" (Умань, 2004); *звітних* наукових конференціях Кам'янець-Подільського державного університету (Кам'янець-Подільський, 2004 – 2010); *обласних науково-методичних семінарах* викладачів фізичного виховання; *засіданнях* кафедри фізичного виховання Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету, лабораторії фізичного розвитку Інституту проблем виховання НАПН України.

Публікації. Основні положення і висновки дисертації опубліковано в 15 працях, з яких – 1 монографія, 1 навчально-методичний посібник, 2 навчальних посібники, 1 методична розробка, 5 статей у наукових фахових виданнях, затверджених ВАК України, 5 статей в інших виданнях.

Структура й обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (334 назви, з них 14 іноземною мовою), 5 додатків на 15 сторінках. Загальний обсяг дисертації – 218 сторінок, з них 168 сторінки основного тексту. Робота містить 21 таблицю, 8 рисунків на 25 сторінках (із них 2 на повну сторінку).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У *вступі* обгрунтовано актуальність обраної теми, ступінь розробленості проблеми, її зв'язок із науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження, сформульовано гіпотезу, теоретико-методологічну основу та методи дослідження; розкрито наукову новизну й практичне значення одержаних результатів; наведено дані про впровадження та апробацію результатів дослідження; представлено перелік публікацій, структуру й обсяг дисертації.

У *першому розділі* – ***„Теоретичні засади формування у студентів вищих педагогічних навчальних закладів ціннісного ставлення до фізичної культури"*** – узагальнено теоретичні засади формування ціннісного ставлення особистості до фізичної культури; уточнено сутність формування ціннісного ставлення студентів до фізичної культури; визначено стан сформованості у студентів вищих педагогічних закладів ціннісного ставлення до фізичної культури.

Проблема цінностей, особливостей формування і прояву ціннісного ставлення до об'єктів і суб'єктів навколишньої дійсності посідає сьогодні важливе місце серед пріоритетних напрямів, що досліджуються фахівцями з різних людинознавчих галузей.

У філософії поняття „цінність" ототожнюється із значущістю будь-якого явища або вчинку для життєдіяльності людини і суспільства загалом. Цінності розглядаються як елемент структури особистості, чинник детермінації і регулювання її мотивації до дії; суть предметів, явищ та їхніх якостей, які потрібні людям для задоволення потреб та інтересів, а також ідеї і спонуки, що виступають як норми, цілі ідеали (Л. Архангельський, В. Блюмкін, Л. Буєва, В. Тугарінов, Б. Шиян).

Психологія в основу визначення цінностей покладає принцип потреб, розрізняючи два їх типи. Перший охоплює цінності, сенс яких зумовлюється наявними потребами та інтересами людини, тобто це цінності, які обслуговують і забезпечують самоствердження особистості. До другого типу належать ті, які надають сенс існуванню самої людини, творять і відроджують її у певній принципово новій якості. Цінності другого типу є вищими, вони створюють сенс життя, вимагають морального ставлення до себе (С. Анісімов, І. Бех, Л. Божович, О. Леонтьєв, С. Рубінштейн).

Ставлення особистості – це цілісна система індивідуальних, вибіркових, свідомих її зв'язків з різними сторонами об'єктивної дійсності, особистісний досвід, який внутрішньо визначає дії та переживання людини. Основними компонентами ставлення є переконання, інтереси, оцінки, емоції, а також потреби, які мають прояв у переживанні тяжіння до об'єкта, в активній спрямованості до оволодіння ним, афекторних процесах, способах і мотивах їх

задоволення. Результати їх трансформація у діяльність проявляються у вигляді вчинків, дій, поведінки (К. Абульханова-Славська, Б. Ананьєв, О. Бодальов, В. Мясищев, Д. Узнадзе).

Усі сфери суспільного життя і види людської діяльності пронизує таке універсальне явище, як культура (політична, економічна, духовна, правова, фізична та інші). Особливим й відносно самостійним соціальним явищем є фізична культура, що орієнтована на утвердження здорового способу життя, забезпечення повноцінного фізичного розвитку особистості, формування її фізичних здібностей, зміцнення здоров'я, гармонії тіла й духу.

Ціннісне ставлення до фізичної культури відображає інтеграцію знань, ціннісних орієнтацій, особистісних якостей і практичних умінь у сфері фізичної культури, емоційно-позитивне сприйняття занять фізичною культурою, прагнення до самоаналізу й самовиховання. На практиці це забезпечує вибір свідомої поведінки, яка ґрунтується на нормативно-фізичних і моральних засадах. Ціннісне ставлення до фізичної культури репрезентує головні регуляції дій особистості, що закріплюються у її звичках, традиціях, принципах життя і професійної діяльності, у психічних станах, вчинках та якостях.

У сучасній педагогічній науці розробляється значна кількість різноманітних концепцій виховання, виховні програми і методики, які мають на меті забезпечити успішність формування гармонійно розвиненої особистості. Теоретико-методологічну основу представленого дослідження становить особистісно орієнтований підхід до виховання. Відповідно до цього підходу, вихідним положенням якого виступає ідея самоцінності особистості, її формування розглядається як процес творення людиною самої себе і навколишніх умов, розвиток її духовних вартостей. Останні постають вищим критерієм поведінки людини, що дає їй змогу орієнтуватися і стверджуватися в світі. У зазначеному контексті виховання цінностей дорівнює їх позитивному емоційному переживанню, адже кожна особисто вироблена цінність неможлива поза відповідним переживанням (І. Бех).

У процесі дослідження встановлено, що для успішності виховання ціннісного ставлення до фізичної культури необхідно забезпечити збереження найбільш значущих і важливих реакцій людини на зовнішні впливи з наступним групуванням навколо них інших, менш значущих, і гальмуванням деструктивних для організму (Л. Виготський).

Робота зі студентами вищого педагогічного навчального закладу передбачає розроблення проектів фахової діяльності з наступною їх реалізацією в процесі навчання та виховання шляхом прямування від теорії до практики; видозміну педагогічних цілей, висунення нових завдань, постійне оновлення змісту освіти на основі вдосконалення старих і створення нових форм і методів навчання та виховання. Така робота має здійснюватися не в лінійному вимірі особистості, а в контексті орієнтації на її якісні зміни, зумовлені переходом на

вищий, самоорганізованіший рівень відповідної діяльності (М. Каган, В. Кукушин, О. Матвієнко).

Розроблена зарубіжними дослідниками концепція ціннісного виховання пропонує здійснювати його шляхом: навіювання (научіння) з опорою на суспільний закон; морального розвитку особистості на основі висвітлення етичних норм і принципів, способів їх реалізації; аналізу ситуацій і суперечливих питань; „виховання в дії" – перевірки цінностей в ситуаціях реального життя (Д. Лівайн, А. Комбз, А. Ористейн).

Для проведення експериментальної роботи, спрямованої на формування у студентів ціннісного ставлення до фізичної культури, нами уточнено сутність поняття *„сформованість ціннісного ставлення до фізичної культури" як складного інтегративного особистісного утворення, яке охоплює систематизовані знання про цінності фізичної культури, їх позитивне прийняття і мотивацію до застосування, уміння самостійно реалізовувати такі цінності у власній життєдіяльності.*

Відповідно до результатів аналізу психолого-педагогічних праць розроблено структуру сформованості ціннісного ставлення до фізичної культури. *Компонентами* цього утворення визначено: когнітивний (знання), емоційно-ціннісний (мотиви, ціннісні орієнтації), діяльнісний (практичні вміння фізкультурної діяльності).

Критерії за своєю сутністю є ідентичними змісту зазначених компонентів і представлені сукупністю відповідних показників.

Показники критерію „знання": розуміння сутності фізичного здоров'я, способи його збереження і зміцнення, розуміння своїх рухових можливостей.

Показники критерію „мотиви": потреба в розвитку фізичного здоров'я, емоційно-позитивні переживання фізкультурно-спортивної діяльності; критерію „ціннісні орієнтації": прагнення до фізичного самовдосконалення.

Показники критерію „практичні вміння фізкультурної діяльності": уміння здійснювати фізичне самовдосконалення, активність у фізкультурно-спортивній діяльності.

За допомогою структурних компонентів, критеріїв та показників визначено рівні сформованості у студентів ціннісного ставлення до фізичної культури: високий, середній, низький.

Високий рівень характеризується: ґрунтовними знаннями щодо сутності фізичного здоров'я, способів його збереження і зміцнення, розумінням своїх рухових можливостей; стійкістю потреби в розвитку свого фізичного здоров'я, емоційно-позитивних переживань фізкультурно-спортивної діяльності, прагнення до фізичного самовдосконалення; достатньо розвиненими вміннями фізичного самовдосконалення, активністю у фізкультурно-спортивній діяльності.

Середній рівень відзначається: фрагментарними знаннями щодо сутності фізичного здоров'я, способів його збереження і зміцнення, недостатнім розумінням своїх рухових можливостей; ситуативністю потреб у розвитку свого фізичного здоров'я, вибірковістю емоційно-позитивних переживань фізкультурно-спортивної діяльності, прагнення до фізичного самовдосконалення, які зумовлюються утилітарними цінностями; посередньо розвиненими вміннями фізичного самовдосконалення, фрагментарною активністю у фізкультурно-спортивній діяльності.

Низький рівень характеризується: поверховими знаннями щодо сутності фізичного здоров'я, способів його збереження і зміцнення, недостатнім розумінням своїх рухових можливостей; відсутністю потреб у розвитку свого фізичного здоров'я, негативними емоційними переживаннями фізкультурно-спортивної діяльності, запереченням важливості й необхідності фізичного самовдосконалення; недостатньо розвиненими вміннями з фізичної культури, пасивністю у фізкультурно-спортивній діяльності.

Для виявлення рівнів сформованості ціннісного ставлення студентів до фізичної культури використано сукупність *діагностичних методик і методів*: анкетування, індивідуальні та групові бесіди, включене спостереження, розв'язання проблемних ситуацій, тестування рухових можливостей тощо.

До експериментальної групи (ЕГ) дослідження увійшло 100 студентів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Контрольну групу (КГ) дослідження склало 100 студентів Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Аналіз результатів констатувального етапу експерименту показав, що високий рівень сформованості ціннісного ставлення до фізичної культури мають 28,4 % студентів ЕГ та 28,7 % студентів КГ; середній – 30,9 % студентів ЕГ та 30,8 % студентів КГ; низький – 40,7 % студентів ЕГ та 40,5 % студентів КГ.

Отримані дані свідчать про те, що кількісні показники рівнів сформованості ціннісного ставлення до фізичної культури у студентів в обох групах – експериментальній і контрольній – суттєво не різняться.

Констатувальний етап експерименту засвідчив, що в організації навчально-виховного процесу у вищих педагогічних навчальних закладах недостатньо уваги приділяється питанню формування у студентів ціннісного ставлення до фізичної культури; студенти мають фрагментарні знання щодо фізичної культури, її значущості для людини та способів удосконалення свого фізичного здоров'я; суттєвий розрив між теоретичними знаннями і практичними вміннями знижує мотивацію студентів до занять фізичною культурою; домінування традиційних форм і методів навчання і виховання спричинює пасивність студентів як суб'єктів фізкультурно-спортивної діяльності.

У другому розділі – ***„Впровадження та експериментальна перевірка педагогічних умов формування ціннісного ставлення студентів до фізичної культури"*** – обгрунтовано педагогічні умови формування у студентів ціннісного ставлення до фізичної культури; розкрито зміст і методику формувального етапу експерименту; подано аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи.

Формувальний етап експерименту мав на меті створення таких педагогічних умов:

– збагачення теоретичної обізнаності студентів у галузі фізичної культури, здоров'я та способів його вдосконалення;

– забезпечення інтеграції теоретичної і практичної складових навчально-виховної роботи з метою посилення мотивації студентів до занять фізичною культурою;

– запровадження командної і самостійної фізкультурно-спортивної діяльності для підвищення активності студентів як суб'єктів фізичної культури.

Збагаченню теоретичної обізнаності студентів у галузі фізичної культури, здоров'я та способів його вдосконалення сприяло запровадження спецкурсу „Формування ціннісного ставлення до фізичної культури", програма якого передбачала формування у студентів знань про здоров'я, настановлень на досягнення раціонального рівня рухової активності, поглиблене пізнання способів залучення до фізичної культури як фактору зміцнення і покращення здоров'я, розвитку відповідних потреб та інтересів.

Програма спецкурсу містила *лекції* („Здоров'я і фізичний розвиток – найвищі людські якості", „Традиції фізичного виховання у народній педагогіці", „Спосіб життя як фактор здоров'я", „Шкідливі звички і фізичний розвиток", „Вплив фізичних вправ на функціональні особливості організму", „Цінності фізичної культури, їх характеристика", „Саморозвиток і самореалізація у сфері фізичної культури", „Оздоровчі методики й системи", „Роль фізичної культури у фаховій підготовці майбутнього вчителя початкових класів"); *лекції з помилками* („Шкідливі звички, їх вплив та класифікація", „Короткі характеристики понять „спорт", „фізична культура" і „туризм", „Значення та основні правила загартування"); *лабораторні заняття* (експрес-оцінка рівня власного фізичного здоров'я; робота з тестами; розв'язання проблемних ситуацій; тренінгові вправи; рольові та ділові ігри; виконання творчих завдань; робота над проектами; розробка раціонального режиму дня тощо); *семінари-ігри* („Вплив однолітків на індивідуальний вибір здорового способу життя", „Задоволення потреб у процесі занять спортивно-фізкультурною діяльністю", „Успіх у спорті – мета чи засіб", „Самооцінка"); *ділові ігри* („Харчування і руховий режим", „Бути фізично здоровим – міф чи реальність", „Розминка: фізіологічні механізми і значення"); *навчальні ігри* („Визначення рівня здоров'я та фізичного розвитку", „Роль фізичних вправ у вихованні постави", „Гігієнічні правила занять фізичною культурою"); *заняття-реклами* („Значення ранкової гігієнічної гімнастики,

занять фізичними вправами на свіжому повітрі", „Руховий режим і його значення"); *дискусії* („Чи має значення для людини інтелектуальної праці фізичне здоров'я?", „Заняття фізичною культурою корисні для будь-якої людини, незважаючи на її професію", „Чи можна втручатися в уподобання людини? Її здоров'я – то її власна справа"); *пізнавальні ринги* („Особливості оздоровчого бігу", „Гігієнічні правила занять фізичною культурою", „Гойдалка") та тощо.

Друга педагогічна умова – забезпечення інтеграції теоретичної і практичної складових навчально-виховної роботи з метою посилення мотивації студентів до занять фізичною культурою – реалізувалася за допомогою *тренінгових занять* (психологічної релаксації, концентрації, рефлексії, аутогенного тренування, створення ситуацій успіху тощо); *зміни структури і змісту занять* з фізичної культури (підготовча частина, основна частина, заключна частина; комплекси вправ, інформування студентів про призначення кожної вправи або комплексу загалом); *передавання функцій викладача одному зі студентів.*

Під час формувального етапу експерименту окремий акцент було поставлено на створенні й реалізації комплексу *вправ* з фізичної культури, що містить:

1. Вправи на тренування серцево-судинної і дихальної систем.
2. Вправи на розвиток гнучкості.
3. Вправи на удосконалення швидкісно-силових здібностей.
4. Вправи на тренування спеціальної швидкісної витривалості.

Зазначені вправи продовжують тривалість продуктивної та розумової праці студентів; оптимальна рухова активність підвищує опірність до різних видів захворювань, нівелює негативний вплив навантажень і стресів, стимулює творчість. Запроваджуючи вправи з фізичної культури, ми враховували, шо їх ефективність можлива лише за умов цілеспрямованого використання, тобто для розвитку певних рухових здібностей чи систем організму.

Третя педагогічна умова полягала у запровадженні командної і самостійної фізкультурно-спортивної діяльності для підвищення активності студентів як суб'єктів фізичної культури.

Командна фізкультурно-спортивна діяльність здійснювалася шляхом залучення студентів до спортивних змагань з груповими формами участі (лижні гонки, легкоатлетичний крос, волейбол, плавання тошо).

У процесі експериментальної роботи особлива увага приділялася організації й проведенню занять з волейболу. Робота за цим напрямом охоплювала *теоретичні* (основи психологічної підготовки до гри у волейбол; основи інтегральної підготовки до гри у волейбол; тренувальні та змагальні навантаження у волейболі; основи фізичної підготовки; формування особистості спортсмена у волейболі; основи спеціальної фізичної підготовки) і *практичні*

(розучування конкретних тактичних дій, удосконалення елементів техніки гри у волейбол, залучення до участі у змаганнях різних рівнів) заняття.

Активізація *самостійної* фізкультурно-спортивної діяльності досягалася завдяки формуванню у студентів умінь самостійно займатися фізичними вправами за такою схемою: потреба в рухах – настановлення – потяг – бажання – намір – прагнення – успішна практична діяльність – інтерес – звичка – мотивація до фізичного вдосконалення.

Підсумки контрольних зрізів, які проводилися після апробації розроблених нами педагогічних умов, засвідчили суттєві позитивні зміни у рівнях сформованості ціннісного ставлення до фізичної культури у студентів експериментальної групи. У контрольній групі суттєвих позитивних змін не було виявлено (табл. 1).

Таблиця 1

Рівні сформованості ціннісного ставлення до фізичної культури у студентів експериментальної і контрольної груп до початку формувального етапу та після його завершення, %

Рівні	Контрольна група		Експериментальна група	
	До формувального етапу експерименту	Після формувального етапу експерименту	До формувального етапу експерименту	Після формувального етапу експерименту
Високий	28,7	29,4	28,4	40,0
Середній	30,8	30,8	30,9	38,0
Низький	40,5	39,8	40,7	22,0

В експериментальній групі динаміка рівнів сформованості ціннісного ставлення студентів до фізичної культури становила: для високого рівня – 40,0 - 28,4 = + 11,6 (%), для середнього рівня – 38,0 – 30,9 = + 7,1 (%) і для низького рівня – 22,0 – 40,7 = – 18,7 (%).

У контрольній групі динаміка рівнів сформованості у студентів ціннісного ставлення студентів до фізичної культури мала такий вигляд: для високого рівня – 29,4 – 28,7 = + 0,7 (%), для середнього рівня – 30,8 – 30,8 = 0 (%) і для низького рівня – 39,8 – 40,5 = – 0,7 (%).

Отже, результати формувального етапу експерименту й, зокрема, позитивна динаміка високого рівня сформованості досліджуваного особистісного утворення підтверджують ефективність і правомірність педагогічних умов формування у студентів вищих педагогічних навчальних закладів ціннісного ставлення до фізичної культури.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення і запропоновано новий підхід до розв'язання наукової проблеми формування у студентів ціннісного ставлення до фізичної культури, що визначається обґрунтуванням змісту, форм і методів, компонентів, критеріїв та показників, рівнів сформованості ціннісного ставлення до фізичної культури, педагогічних умов формування досліджуваного інтегративного особистісного утворення у студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

Результати теоретичного та експериментального дослідження підтвердили правомірність висунутої гіпотези, засвідчили досягнення мети, успішність вирішення поставлених завдань і стали підставою для формулювання таких *висновків*:

1. Аналіз філософської, психологічної, педагогічної літератури показав, що ціннісне ставлення до фізичної культури сприяє емоційно-позитивному сприйняттю занять фізичною культурою, прагненню до самоаналізу й самовиховання, забезпечує свідому поведінку, яка відображає нормативно-фізичні й моральні засади фізкультурно-спортивної діяльності.

Встановлено, що цінності набувають особистісного значення, коли трансформуються у відповідні потреби, ставлення та інтереси індивіда, які поступово не лише детермінуються цінностями, а й залежать від них.

Ціннісне ставлення до явищ і предметів навколишнього світу дає змогу індивіду адекватно їх сприймати й оцінювати, встановлювати не лише їх суб'єктивну цінність (для самого себе), а й об'єктивну (для всіх), тобто орієнтуватися у світі матеріальної і духовної культури.

Залучення до фізичної культури сприяє кращому пізнанню закономірностей фізичних якостей, рухових умінь і навичок, структури, функцій організму, забезпечує підвищення працездатності, внутрішню організацію життя та діяльності, розвиває почуття відповідальності та колективізму.

2. З'ясовано, що ціннісне ставлення до фізичної культури відображає інтеграцію знань, ціннісних орієнтацій, особистісних якостей і практичних умінь студента у сфері фізичної культури. Ціннісне ставлення до фізичної культури репрезентує головні регуляції дій студента, що закріплюються у звичках, традиціях, принципах життя і професійної діяльності, у психічних станах, вчинках та якостях особистості.

Уточнено сутність поняття „сформованість ціннісного ставлення до фізичної культури" як складного інтегративного особистісного утворення, яке охоплює систематизовані знання про цінності фізичної культури, їх позитивне прийняття і мотивацію до застосування, уміння самостійно реалізовувати такі цінності у власній життєдіяльності.

3. Визначено структурні компоненти (когнітивний, емоційно-ціннісний, діяльнісний), критерії (знання; мотиви, ціннісні орієнтації; практичні вміння фізкультурної діяльності), показники (знання про сутність фізичного здоров'я, способи його збереження і зміцнення, розуміння своїх рухових можливостей; потреба в розвитку фізичного здоров'я, емоційно-позитивні переживання фізкультурно-спортивної діяльності, прагнення до фізичного самовдосконалення; уміння здійснювати фізичне самовдосконалення, активність у фізкультурно-спортивній діяльності) та рівні (високий, середній, низький) сформованості у студентів ціннісного ставлення до фізичної культури.

Встановлено, що на початку формувального етапу експерименту найбільша кількість студентів (40,7 % студентів ЕГ та 40,5 % студентів КГ) перебувала на низькому рівні сформованості ціннісного ставлення до фізичної культури, 30,9 % студентів ЕГ та 30,8 % студентів КГ – на середньому рівні, 28,4 % студентів ЕГ та 28,7 % студентів КГ – на високому рівні.

4. Обґрунтовано і впроваджено педагогічні умови формування у студентів вищих педагогічних навчальних закладів ціннісного ставлення до фізичної культури: збагачення теоретичної обізнаності студентів у галузі фізичної культури, здоров'я та способів його вдосконалення; забезпечення інтеграції теоретичної і практичної складових навчально-виховної роботи з метою посилення мотивації студентів до занять фізичною культурою; запровадження командної і самостійної фізкультурно-спортивної діяльності для підвищення активності студентів як суб'єктів фізичної культури.

Збагачення теоретичної обізнаності студентів у галузі фізичної культури, здоров'я та способів його вдосконалення відбувалося шляхом запровадження спецкурсу „Формування ціннісного ставлення до фізичної культури", програма якого спрямовувалася на оволодіння студентами знаннями про здоров'я, формування у них настановлень на досягнення раціонального рівня рухової активності, поглиблене пізнання способів залучення до фізичної культури як фактору зміцнення і покращення здоров'я, розвитку відповідних потреб та інтересів.

Інтеграція теоретичної і практичної складових навчально-виховної роботи з метою посилення мотивації студентів до занять фізичною культурою досягалася шляхом упровадження тренінгових занять, зміни структури занять з фізичної культури, передачі функцій викладача одному зі студентів.

Запровадження командної і самостійної фізкультурно-спортивної діяльності для підвищення активності студентів як суб'єктів фізичної культури здійснювалося шляхом залучення студентів до спортивних змагань з груповою формою участі, цілеспрямованої організації занять з волейболу, формування вмінь самостійно займатися фізичними вправами.

Найбільш ефективними формами і методами роботи виявилися лекції, семінари-ігри, лабораторні, навчальні ігри, ділові та рольові ігри, дискусії,

пізнавальні ринги, тренінги, комплекси фізичних вправ, переструктурування змісту навчальних занять.

Результати контрольних зрізів, які проводилися в експериментальній та контрольній групах, засвідчили позитивні зміни в рівнях сформованості ціннісного ставлення студентів до фізичної культури. Так, в експериментальній групі кількість студентів з високим рівнем сформованості ціннісного ставлення до фізичної культури зросла на 11,6 %, із середнім рівнем – на 7,1 %, з низьким – зменшилася на 18,7 %.

У КГ кількість студентів із високим рівнем збільшилася на 0,7 %, із середнім рівнем залишилася без змін, з низьким рівнем зменшилася на 0,7 %.

Таким чином, розроблені й апробовані педагогічні умови формування у студентів ціннісного ставлення до фізичної культури довели свою ефективність.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми формування у студентів виших педагогічних навчальних закладів ціннісного ставлення до фізичної культури. *Подальшого вивчення потребують* питання: особливостей формування ціннісного ставлення до фізичної культури у студентів ліцеїв, педагогічних коледжів; зв'язку формування стійкого інтересу до занять фізичними вправами з формуванням ціннісного ставлення до фізичної культури.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографія

1. Козак Є. П. Організаційно-методичні основи фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів : [монографія] / Є. П. Козак, В. І. Мудрік, О. З. Леонов. – К. : Пед. думка, 2010. – 192 с. (авт.: С. 130–133, 161–191).

Навчальні та навчально-методичні посібники, методичні рекомендації

2. Козак Є. П. Спортивні ігри : навч. посіб. / Є. П. Козак, І. О. Кірілов, Е. Л. Левицький [та ін.] ; [за заг. ред. В. Ю. Хапко]. – Кам'янець-Подільський : ППП „Лібріс", 2005. – С. 54–127.

3. Козак Є. П. Волейбол : навч. посіб. / Є. П. Козак, М. В. Прозар. – Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький, 2010. – 177 с. (авт.: С. 1–71, 140–160).

4. Козак Є. П. Методика вдосконалення техніко-тактичних дій волейболістів : навч.-метод. посіб. / Є. П. Козак, М. В. Прозар. – Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький, 2010. – 150 с. (авт.: С. 1–100).

5. Козак Є. П. Підвищення спортивної майстерності з волейболу студентів ВНЗ : [метод. розробки] / Є. П. Козак, П. Д. Дробний. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2004. – 84 с. (авт.: С. 1–45).

Статті в наукових фахових виданнях

6. Козак Є. П. Формування позитивного ставлення до фізичної культури у студентів педвузів / Є. П. Козак // Наукові записки : збірник наукових статей Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. – К., 2002. – Вип. 46. – С. 69–75.

7. Козак Є. П. Формування мотивації до фізичного вдосконалення у студентів педвузів у процесі атлетичного тренування / Є. П. Козак // Наукові записки : збірник наукових статей Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова – К., 2002. – Вип. 49. – С. 75–79.

8. Козак Є. П. Наявність установки як основа формування мотиваційно-ціннісних відношень старшокурсників до фізичного виховання / Є. П. Козак // Фізичне виховання в школі. – 2002. – № 4. – С. 51–52.

9. Козак Є. П. Особливості формування у студентів вищих навчальних закладів ціннісного ставлення до фізичної культури за когнітивним компонентом / Є. П. Козак // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. – Вип. 3. – С. 71–75.

10. Козак Є. П. Теоретичне дослідження проблеми ціннісного ставлення студентів вищих педагогічних навчальних закладів до фізичної культури за даними психолого-педагогічної літератури / Є. П. Козак, А. О. Федірко // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. – Вип. 3. – С. 133–139.

Інші публікації

11. Козак Є. П. Підготовка вчителя початкових класів до виховання в учнів позитивного ставлення до фізичної культури / Є. П. Козак // Підготовка вчителя до впровадження нових технологій навчання у малокомплектній школі : Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – Умань, 2004. – С. 99–100.

12. Козак Є. П. Ціннісне ставлення до занять фізичною культурою: сутність, структура / Є. П. Козак // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. праць. – Вип. 6. – Книга II. – Київ-Житомир : Вид-во ЖДУ, 2004. – С. 181–184.

13. Козак Є. П. Характеристика засобів і методів розвитку загальної і спеціальної витривалості волейболістів 13–18 літнього віку / Є. П. Козак // Наук. праці Кам'янець-Подільського державного університету : зб. за підсумками звіт. наук. конф. викладачів і аспірантів. – Вип. 3. В 3-х томах. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський держ. ун-т, інформ.-видавн. відділ, 2004. – Т. 3. – С. 271–274.

14. Козак Є. П. Порівняльний аналіз подач у волейболістів різної спортивної кваліфікації / Є. П. Козак // Модернізація вищої освіти в контексті європейського виміру : наук. збірник. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. – С. 227–230.

15. Козак Є. П. Особливості та педагогічні умови формування у студентів вищих навчальних закладів ціннісного ставлення до фізичної культури / Є. П. Козак // Наук. праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : збірник за підсумками звіт. наук. конф. викладачів, докторантів і аспірантів. – Вип. 9. У 5-ти томах. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. – Т.6. – С. 83–84.

АНОТАЦІЇ

Козак Є. П. Формування ціннісного ставлення до фізичної культури у студентів вищих педагогічних навчальних закладів. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.07 – теорія і методика виховання. – Інститут проблем виховання НАПН України. – Київ, 2011.

У дисертації здійснено аналіз філософської, психологічної, педагогічної літератури для розкриття наукових поглядів на сутність таких понять, як „цінності", „ставлення", „ціннісне ставлення", „фізична культура". Уточнено сутність поняття „сформованість ціннісного ставлення до фізичної культури" як складного інтегративного особистісного утворення, яке охоплює систематизовані знання про цінності фізичної культури, їх позитивне прийняття і мотивацію до застосування, уміння самостійно реалізовувати такі цінності у власній життєдіяльності. Визначено структурні компоненти, критерії, показники сформованості у студентів ціннісного ставлення до фізичної культури, виявлено рівні цієї сформованості. Визначено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови формування у студентів вищих педагогічних навчальних закладів ціннісного ставлення до фізичної культури.

Ключові слова: навчально-виховний процес, вищий педагогічний навчальний заклад, студенти, фізична культура, формування, ціннісне ставлення.

Козак Е. П. Формирование ценностного отношения к физической культуре у студентов высших педагогических учебных заведений. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.07 – теория и методика воспитания. – Институт проблем воспитания НАПН Украины. – Киев, 2011.

На основе анализа философской, психологической, педагогической литературы установлено, что ценностное отношение к физической культуре способствует эмоционально-позитивному восприятию занятий физической культурой, стремлению к самоанализу и самовоспитанию, обеспечивает сознательное поведение.

Установлено, что ценности приобретают личностное значение, когда трансформируются в соответствующие потребности, отношения и интересы индивида, которые постепенно не только детерминируются ценностями, но и зависят от них. Ценностное отношение к явлениям и предметам окружающего мира дает индивиду возможность адекватно их воспринимать и оценивать, устанавливать не только их субъективную ценность (для самого себя), но и объективную (для всех), то есть ориентироваться в мире материальной и духовной культуры.

Привлечение к физической культуре способствует лучшему познанию закономерностей физических качеств, двигательных умений и навыков, структуры и функций организма, обеспечивает повышение работоспособности, внутреннюю организацию жизни и деятельности, развивает чувство ответственности и коллективизма.

Ценностное отношение к физической культуре выступает регулятором действий студента, которые закрепляются в принципах жизни и профессиональной деятельности, в психических состояниях, действиях, поступках и качествах личности.

Установлено, что сформированность ценностного отношения к физической культуре предполагает наличие знаний о ценностях физической культуры, их позитивное принятие и мотивацию на применение, умение самостоятельно реализовывать такие ценности в своей жизнедеятельности.

Основными компоненты ценностного отношения к физической культуре определены когнитивный, эмоционально-ценностный, деятельностный. Их критериями – знания; мотивы, ценностные ориентации; умения физкультурной деятельности, а показателями: знание о сущности физического здоровья, способах его сохранения и укрепления, понимание своих двигательных возможностей; потребность в развитии физического здоровья, эмоционально-позитивные переживания физкультурно-спортивной деятельности, стремление к физическому самоусовершенствованию; умение осуществлять физическое самоусовершенствование, активность в физкультурно-спортивной деятельности.

Разработаны педагогические условия формирования у студентов высших педагогических учебных заведений ценностного отношения к физической культуре: обогащение теоретической осведомленности студентов в области физической культуры, здоровья и способов его совершенствования; обеспечение интеграции теоретической и практической составляющих учебно-воспитательной работы с целью усиления мотивации студентов к занятиям

физической культурой; внедрение командной и самостоятельной физкультурно-спортивной деятельности для повышения активности студентов как субъектов физической культуры.

Обогащение теоретической осведомленности студентов в области физической культуры, здоровья и способов его совершенствования происходило путем внедрения спецкурса, программа которого предполагала обогащение студентов знаниями о здоровье, формирование установок на достижение рационального уровня двигательной активности, углубленное познание способов привлечения к физической культуре как фактору укрепления и улучшения здоровья, развития необходимых потребностей и интересов.

Интеграция теоретической и практической составляющих учебно-воспитательной работы с целью усиления мотивации студентов на занятия физической культурой достигалась путем внедрения тренингов, изменения структуры занятий по физической культуре, передачи функций преподавателя одному из студентов.

Внедрение командной и самостоятельной физкультурно-спортивной деятельности для повышения активности студентов как субъектов физической культуры осуществлялось путем привлечения студентов к спортивным соревнованиям с групповой формой участия, целенаправленной организации занятий по волейболу, формирования умений самостоятельно заниматься физическими упражнениями.

Наиболее эффективными формами и методами работы оказались лекции, семинары-игры, лабораторные, учебные игры, деловые и ролевые игры, дискуссии, познавательные ринги, тренинги, комплексы физических упражнений, переструктурирование содержания учебных занятий.

Ключевые слова: учебно-воспитательный процесс, высшие педагогические учебные заведения, студенты, физическая культура, формирование, ценностное отношение.

Kozak E. P. The formation of students' value attitude to physical culture in higher pedagogical educational establishments. – Manuscript.

Dissertation for scientific degree of candidate of pedagogical science in specialty 13.00.07 – theory and method of education. Institute of problems of education of NAPS of Ukraine. – Kyiv, 2011.

The analysis of philosophical, psychological, pedagogical literature for highlighting scientific views of the essence of such concepts as „values", „attitude", „value attitude" „physical culture" is carried out in dissertation. Essence of concept „forming valued attitude to physical culture" as a complex integrative of personality that contains systematized knowledge about the values of physical culture, their positive acceptance and motivation on application, ability to realize such values in

own activities is specified. Structural components, criteria, indexes of formation value attitude to physical culture, the levels of this formation are found out. The pedagogical conditions of forming value attitude to physical culture in students of higher pedagogical educational establishments are experimentally tested.

Key words: education, higher pedagogical educational establishments, students, physical culture, forming, value, attitude.

Підп. до друку 19.10.2011. Формат 60x90/16.
Авт. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9.
Тираж 100. Зам. № 479.

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка, редакційно-видавничий відділ,
вул. Огієнка, 61. Кам'янець-Подільський, 32300.
Свідоцтво серії ДК № 3382 від 05.02.2009 р.